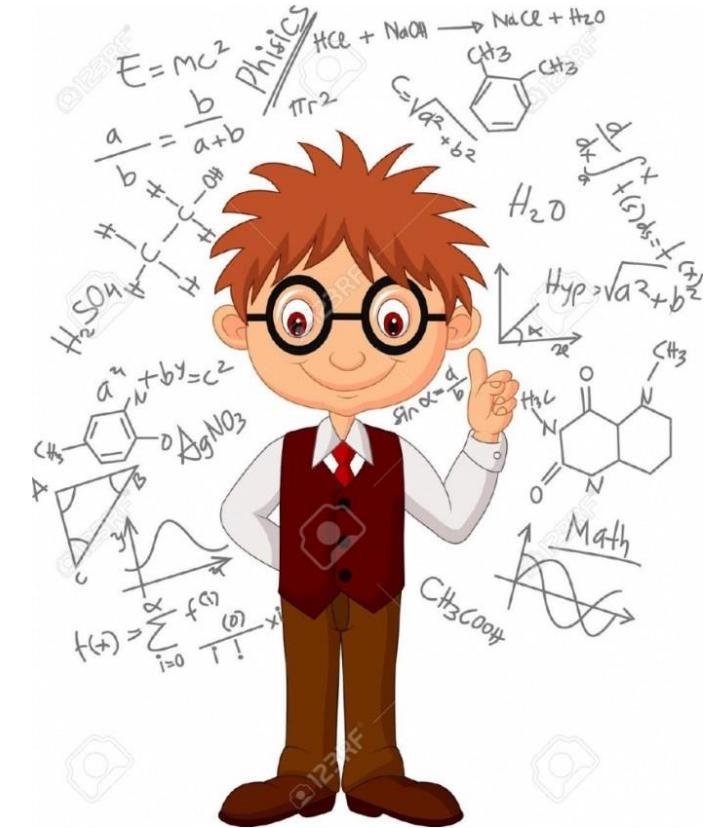

Asperger sindrom - *“Od čudaka do genijalca?”*

Ljubica Leko

stručni suradnik logoped

Oš Žitnjak

Posao: Teoretski fizičar

O NJEMU:

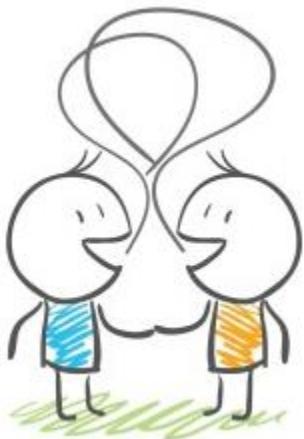
- Porijeklom iz Texasa
- Ima intenzivni opsesivno – kompulzivni poremećaj
- Funkcionira prema posebnim pravilima kojih se njegovi prijatelji moraju držati

ZANIMLJIVOSTI O NJEMU:

- Pohlepan je za online video igricama
- Sakuplja stripove
- Socijalno je „čudan“

ŠTO JE ASPERGER SINDROM?

Glavno kliničko obilježje djece s Aspergerovim sindromom su brojne poteškoće vezane uz socijalne interakcije, poteškoće komunikacije, uski i specifični interesi, iako se radi o populaciji prosječne ili iznadprosječne inteligencije i dobrih ekspresivnih jezičnih sposobnosti. (Šimleša i Ljubešić, 2009)

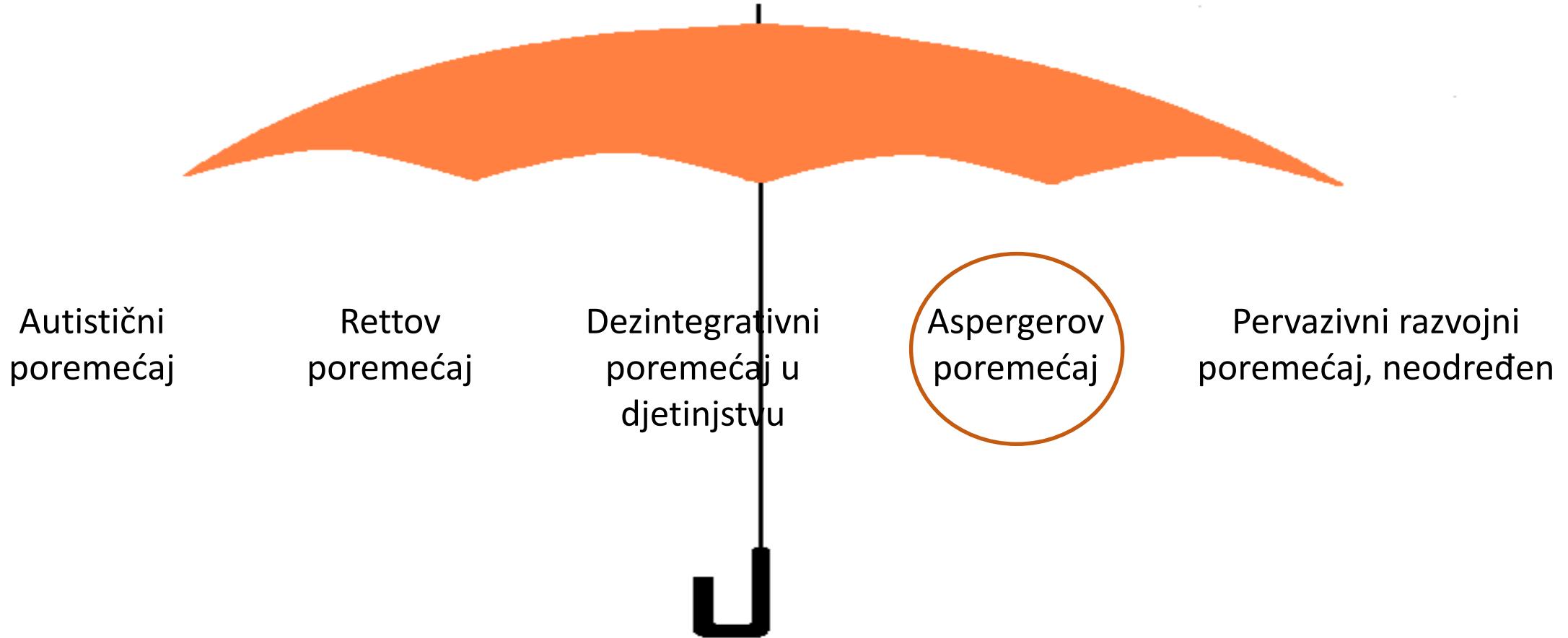
PROSJEČAN
I.Q.

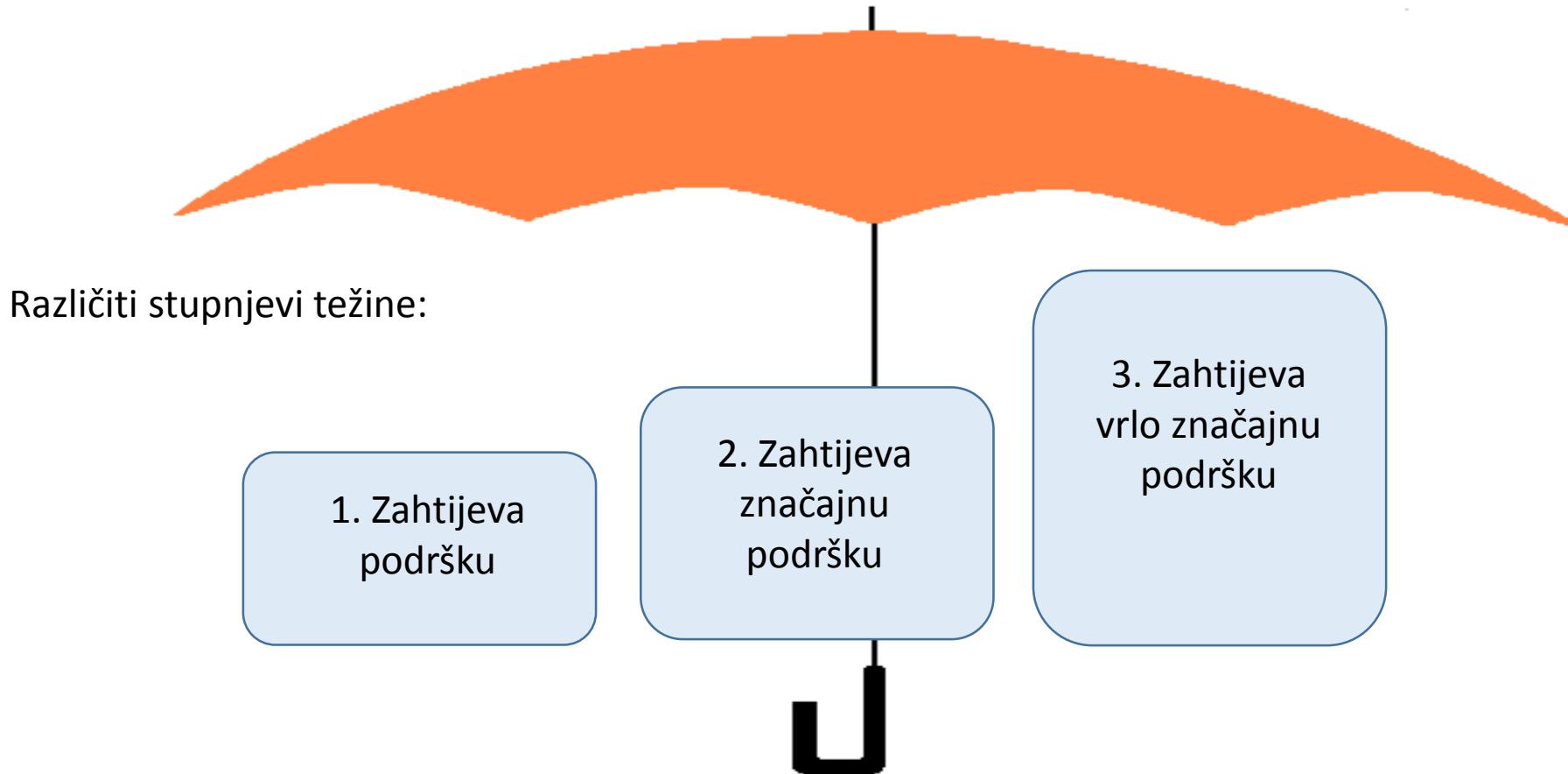
POPRATNE TEŠKOĆE: ADHD/ADD-a, ANKSIOZNOST, DEPRESIJA

IZNADPROSJEČAN
I.Q. (NADARENOST)

Pervazivni razvojni poremećaji (*DSM-IV, 1993*)

Poremećaj iz spektra autizma (PSA) F84.0 **(DSM-V, 2013)**

OBILJEŽJA ASPERGER SINDROMA

KOMUNIKACIJA I SOCIJALNA INTERAKCIJA

- Pomanjkanje kontakta očima tijekom razgovora
- Teškoće s uporabom jezika u socijalnom kontekstu
- Razgovorljivi su, ali je komunikacija često "jednosmjerna"
- Neosjetljivi su na osjećaje sugovornika, njihove namjere i neverbalne znakove (geste izraze lica i sl.) u komunikaciji
- Doslovno tumače jezične informacije sugovornika

DJEČAK PRILAZI KONOBARU U RESTORANU I PITA GA: „Imate li cilindričnu kosilicu?” Nakon toga nastavlja pričati iznoseći enciklopedijsko znanje o vrtlarskim strojevima.

OBITELJSKI PRIJATELJ KOJI JE DOŠAO U POSJET, REKAO JE DJETETU: „Imaš tatine oči.” To je strašno uzrujalo dijete koje se okrenulo prema majci i reklo: „Ja imam vlastite oči mama, jes da?”

OBILJEŽJA ASPERGER SINDROMA

JEZIČNE SPOSOBNOSTI

PROSJEČNE DO IZNADPROSJEČNE VERBALNE SPOSOBNOSTI
– PEDANTAN GOVOR I VERBALNA FLUENTNOST

TEŠKOĆE U PREPRIČAVANJU PROŠLIH DOGAĐAJA

NERAZUMIJEVANJE HUMORA I PRENESENIH ZNAČENJA

MONOTON GOVOR

IDIOSINKRATSKA UPOTREBA RIJEČI

*“Je li ti maca pojela jezik?
Leptirići su mi u stomaku.
Lud sam od sreće.
Pao joj je mrak na oči.”*

*Smišljanje novih riječi u jeziku
Djevojčica svoj ručni zglob
naziva „gležanj na mojoj ruci”.*

„Neodlučnost o stvarima koje su drugima beznačajne kod mene dovodi do uzrujavanja. Npr. Ako kod kuće netko kaže „Možda ćemo sutra ići u kupnju ili Vidjet ćemo što će se dogoditi“ kod mene ta nesigurnost izaziva mnogo brige te stalno promišljam o tome što bi se moglo ili ne bi moglo dogoditi. Neodlučnost o događajima se proteže na neodlučnost o drugim stvarima npr. Gdje staviti neki predmet i sl.”

OBILJEŽJA ASPERGER SINDROMA

TEORIJA UMA

Tko je napisao čestitku?

1. Marina je mislila da je zaboravila napisati čestitku.
2. Marko je zaboravio da je mislio napisati čestitku.

ŠTO JE TEORIJA UMA?

Razumijevanje da drugi imaju želje, emocije i znanja koja se mogu razlikovati od naših. Sposobnost zauzimanja i razumijevanja tuđe perspektive

Sposobnost povezivanja emocionalnih stanja sa sobom i drugima

VAŽNOST TEORIJE UMA:

- razvoj komunikacijskih vještina
- usvajanje jezika (mentalni glagoli/metafore)
 - razvoj socijalne kompetencije
 - kvaliteta igre
- prihvaćenost među vršnjacima

“MAMA ZAŠTO PAPA DRŽI PROGNOZU?”

OBILJEŽJA ASPERGER SINDROMA

SPECIFIČNOSTI OSTALIH RAZVOJNIH PODRUČJA

Zainteresiranost za specifične stvari i/ili teme

“Volio sam sakupljati poklopce sa tuba bombona Smarties. Bili su narančasti, zeleni, žuti, plavi, a na svakom je bilo jedno slovo abecede. Jedini je problem bio to što sam u trgovini slatkisima želio skinuti poklopce sa svih tuba Smartiesa kako bih video koje je slovo ispod, a činilo se da to ljuti druge ljudi.”

Sklonost rutinama

“Uspostavljene rutine, vremena, određeni putovi i rituali pomažu mi da uspostavim red u nepodnošljivo kaotičnom životu za mene.”

Fizička nespretnost

Senzorička osjetljivost

“...usisavač za prašinu, mikser i sokovnik, zvučali su 5 puta glasnije nego što su doista bili...Ovo su samo neke od vrsta glasnih zvukova koje me i danas uznemiruju toliko da pokrijem uši kako bi ih izbjegao: vika, bučna mjesta sa mnogo ljudi, zrakoplovi, baloni...Usprkos tome mogu slušati glazbu i postoje određene vrste glazbe koje volim...”

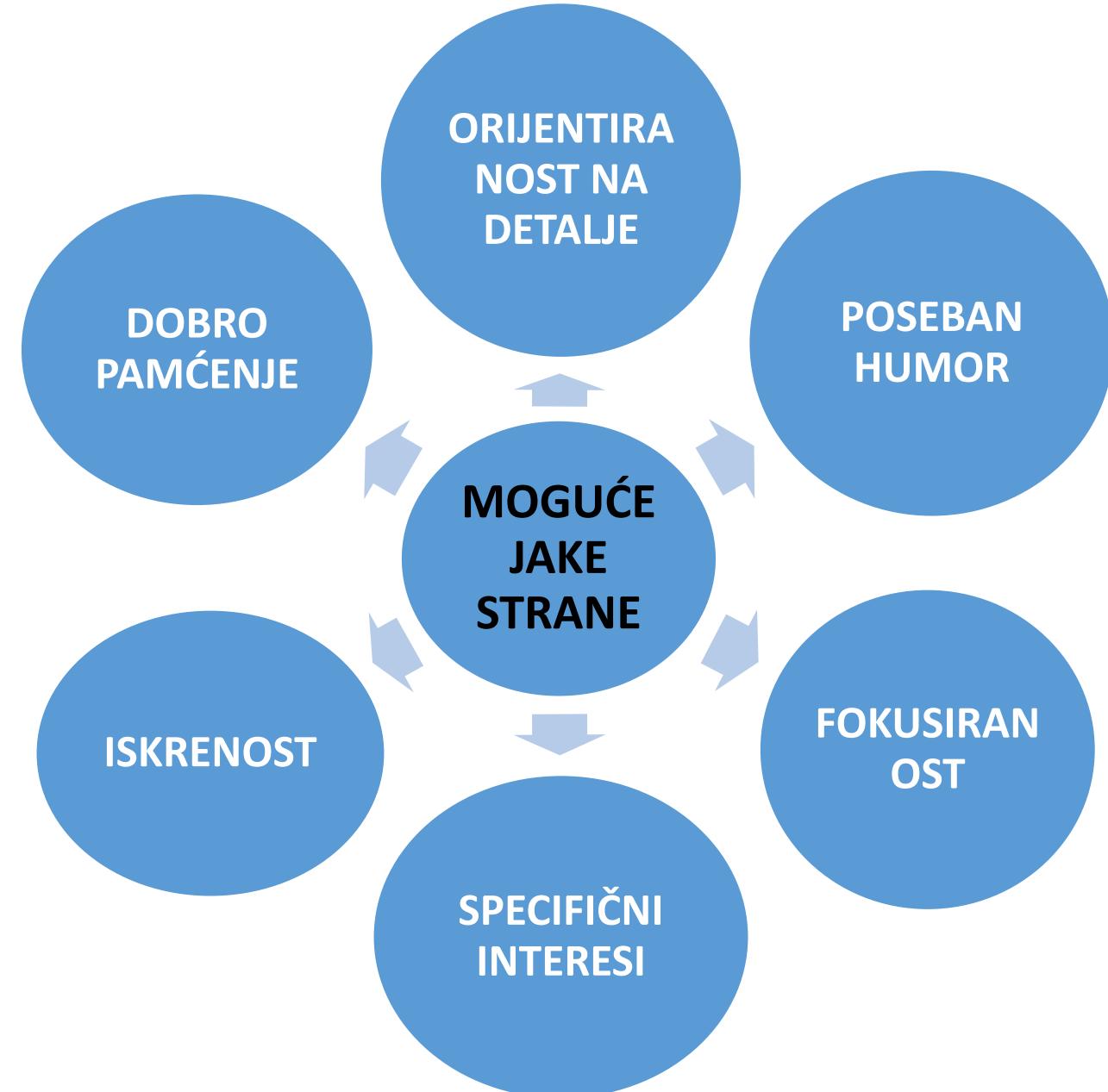

KAKO PRISTUPITI ASPERGER SINDROMU U ŠKOLSKOJ SREDINI?

VAŽNO!!!

- ✓ Uzeti u obzir obilježja učenja za svakog učenika pojedinačno
- ✓ Podršku temeljiti na jakim stranama učenikova funkcioniranja

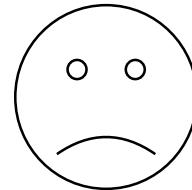
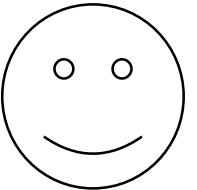
Područje teškoća

Cilj

Razredne strategije u svrhu postizanja postavljenog cilja

SOCIJALNA INTERAKCIJA	<u>Usvajanje pravila komunikacije</u> (komunikacijske izmjene sugovornika, relevantni jezični sadržaji)	Razviti strategiju dobivanja pažnje na primjereno način – npr. slikovnim znakom „Potrebna mi je pažnja!” Rad u parovima – svaki sudionik vježba kako započeti razgovor sa nepoznatom osobom ili prijateljem
OVISNOST O RUTINI	<u>Prihvatići promjene u školskom rasporedu</u>	Uvijek kada je to moguće učenika pripremiti na moguće promjene na vrijeme (koristiti vizualne rasporede, slike koje će ukazati na promjene u rasporedu)
RAZUMIJEVANJE I IZRAŽAVANJE EMOCIJA	<u>Prepoznati i izraziti osnovne emocije</u>	Aktivnost pogađanja emocije (vizualna podrška-crtanje mjerila ili barometra koji mjeri stupanj određene emocije); Izrada radne bilježnice za proučavanje prikladnih emocionalnih i jezičnih reakcija u specifičnim situacijama; Izrada socijalnih priča (u suradnji sa stručnom službom škole).
RAZUMIJEVANJE PROČITANOG i PREPIČAVANJE SADRŽAJA	<u>Uspješno prepričati sadržaj pročitanog teksta</u>	Iskoristiti specifičan interes za pojedinu temu i pružiti tekst iz tog područja. Omogućiti učeniku da prezentira temu iz područja specifičnog interesa ostatku razreda.
PROZODIJA GOVORA	<u>Korištenje karakteristika prozodije u govoru</u>	Igranje uloga te govorničke i glumačke vježbe.

MJERILO

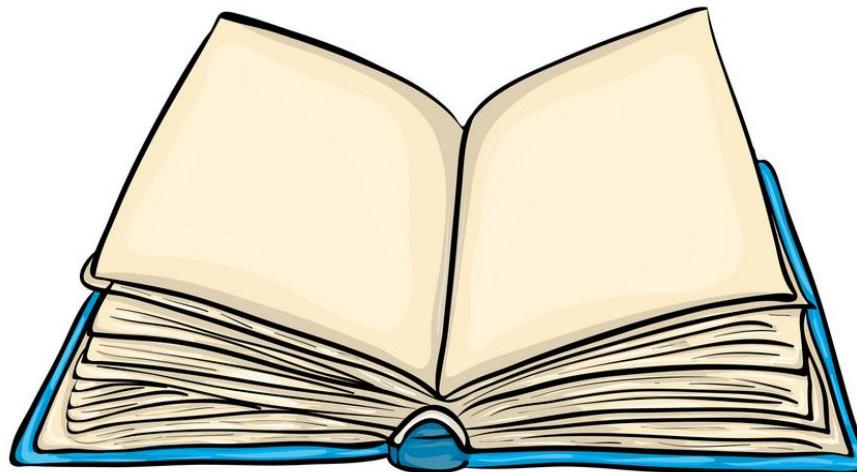
1
RAZDRAŽEN

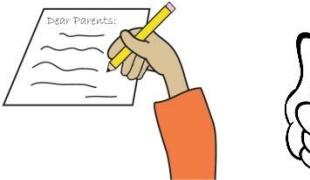
2
LJUTIT

3
BIJESAN

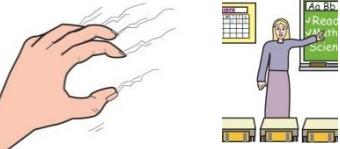
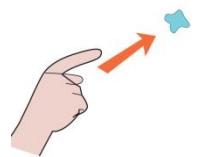
4
GNJEVAN

RADNA BILJEŽNICA ZA PROUČAVANJE PRIKLADNIH EMOCIONALNIH I JEZIČNIH REAKCIJA

ALI

SOCIJALNA PRIČA

- VOLIM MATEMATIKU.
- KADA JE ISPIT IZ MATEMATIKE VOLIM UČITI DA DOBIJEM DOBRU OCJENU.
- KADA MISLIM DA SAM DOBRO NAPISAO TEST POSTOJI MOGUĆNOST DA DOBIJEM LOŠU OCJENU.
- I TO JE U REDU.
- TADA NEĆU BITI LJUT I NEĆU GREBATI UČITELJA JER TO NIJE LIJEPO.
- KADA VIDIM SVOJ TEST MORAM PITATI UČITELJA DA MI OBJASNI ZAŠTO SAM DOBIO LOŠU OCJENU.
- KADA MI UČITELJ POKAŽE ŠTO SAM POGRIJEŠIO JA ĆU TE ZADATKE PONOVO VJEŽBATI.
- DRUGI PUTA KADA PIŠEM TEST ĆU DOBITI BOLJU OCJENU.

IGRANJE ULOGA

Ja nisam rekao da je ona ukrala moj novac.

Ja nisam rekao da je ona ukrala moj novac. (ali netko je rekao).

Ja **nisam** rekao da je ona ukrala moj novac. (ja definitivno to nisam rekao).

Ja nisam **rekao** da je ona ukrala moj novac. (ali implicirao sam to).

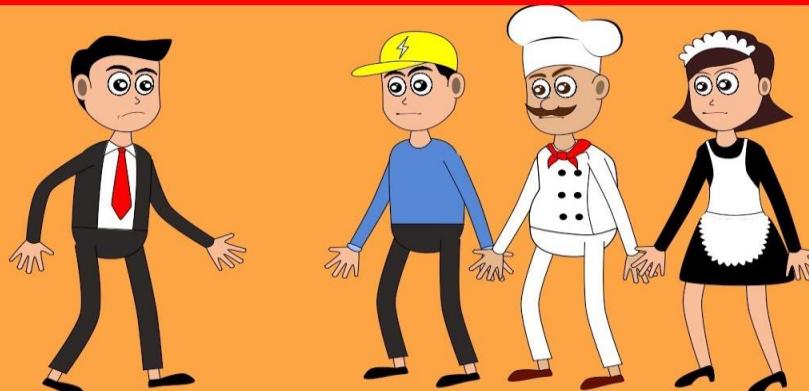
Ja nisam rekao da je **ona** ukrala moj novac. (ali netko drugi jest).

Ja nisam rekao da je ona **ukrala** moj novac. (ali je nešto učinila s njim).

Ja nisam rekao da je ona ukrala **moj** novac. (ukrala je nekome drugome).

Ja nisam rekao da je ona ukrala moj **novac**. (ukrala je nešto drugo).

Who Stole the Money?

...UMJESTO ZAKLJUČKA...

PITANJE: *Može li osoba s ovom dijagnozom biti uspješna osoba?*

ODGOVOR: *Temple Grandin*

<https://www.youtube.com/watch?v=cpkN0JdXRpM>

HVALA NA PAŽNJI! ☺

Literatura

1. Jančec M., Šimleša S., Frey Škrinjar J. (2016): *Poticanje socijalne interakcije putem socijalnih priča u dječaka s poremećajem iz spektra autizma*. Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja, vol.52, br. 1 (87-99).
2. Attwood T. (2010): Asperger sindrom: vodič za roditelje i stručnjake. Naklada Slap.
3. Šimleša S., Ljubešić M. (2009): Aspergerov sindrom u dječjoj dobi. Suvremena psihologija, vol. 12, br. 2 (373-390).
4. Poučavanje učenika s autizmom – školski priručnik. Agencija za odgoj i obrazovanje.